

PREDČASNA RAZGLASITEV LAVREATOV 22. LIRIKONFESTA VELENJE (2023)

Velenjska knjižna fundacija pred začetkom 22. Lirikonfesta Velenje (6. do 8. junija 2023) – festivala liričnega in potopisnega občutja – razglašča četverico letošnjih lavreatov.

Uradna razglasitev bo 8. junija – ob dnevu Primoža Trubarja – na dan podelitve festivalnih književnih nagrad in priznanj(a) na slavnostni »Akademiji Poetična Slovenija« v Velenju.

Podeljene bodo **tri literarne nagrade in ena plaketa**: osrednja festivalna nagrada **velenjica - čaša nesmrtnosti 2023** za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st. (18. podelitev); **mednarodna Pretnarjeva nagrada 2023** – letos s častnim naslovom »ambasador slovenskega jezika« (jubilejna 20. podelitev); festivalna nagrada **krilata želva 2023** za najboljši slovenski knjižno objavljen literarni potopis preteklega leta (2022) oz. od leta 2023 enakovredno tudi za pridruženo razpisno najboljši *knjižno še neobjavljen* slovenski literarni potopis, ki knjižno izide v letu po podelitvi (7. podelitev); festivalna plaketa **Lirikonov zlát 2023** za vrhunske/najboljše festivalne prevode poezije 21. st. za odrasle (v obsegu 2 x 100 verzov dveh pesniških ustvarjalcev) iz razpisno določenih jezikov (17. podelitev).

Več o letošnjih lavreatih v naslednjih dneh ...

Lavreati Lirikonfesta Velenje 2023

Meta Kušar

dr. Kozma Ahačič

dr. Samo Rugelj

Gašper Malej

META KUŠAR – velenjica - čaša nesmrtnosti 2023 – literarna nagrada za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st. (18. podelitev);

dr. KOZMA AHAČIČ – mednarodna Pretnarjeva nagrada 2023 – častni naslov »ambasador slovenskega jezika« (jubilejna 20. podelitev);

SAMO RUGELJ – krilata želva 2023 – literarna nagrada za najboljši slovenski knjižno objavljen literarni potopis preteklega leta (2022) oz. od leta 2023 enakovredno tudi za razpisno najboljši knjižno še neobjavljen slovenski literarni potopis, ki izide v letu po podelitvi nagrade (7. podelitev);

GAŠPER MALEJ – Lirikonov zlát 2023 – literarno priznanje/plaketa za vrhunske/najboljše festivalne prevode novejše poezije za odrasle (17. podelitev)

O lavreatih Lirikonfesta Velenje 2023

META KUŠAR – velenjica - čaša nesmrtnosti 2023 – literarna nagrada za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st. (18. podelitev)

Meta Kušar (foto Jurij Vižintin)

Meta Kušar (1952, Ljubljana); diplomirala iz slovenskega, hrvaškega ter srbskega jezika in književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani; pesnica, esejistka, publicistka; petnajst let je delala v Plečnikovi knjigarni (v Ljubljani) in leta 1993 prejela Schwentnerjevo nagrado za uvajanje kulturno-umetniških programov v trgovino s knjigami. Od leta 1994 je samostojna delavka v kulturi. Ustanovila je glasbeno-literarno gledališče Prestol poezije. Prejela Rožančevo nagrado (2012) in za pesniško zbirko *Vrt* leta 2015 Veronikino nagrado. – Knjižne izdaje njene poezije: *Madeira*, *Ganeš* (1993), *Svila in lan/Silk and Flax* (1997), *Ljubljana* (2004), *Jaspis* (2008) in v zadnjih desetih letih: *Vrt* (2014), *Azur/Himmelblau* (2015), *Zmaj* (2021) in *Vse od prej* (antologija – izbor pesmi iz avtoričinih šestih pesniških zbirk, 2022).

Meta Kušar je pesnica, ki v svojih pesmih odpira različna vesolja. Kot glavna nit pa so to pesmi, ki dajejo hvalnico bivanju. **Bogat jezik in njegovo nenehno preigravanje, natančno spajanje svetov, med občutenjem, čutenjem in refleksijami so atributi celotnega opusa, ki je zbrano v antologiji *Vse od prej*** (Založba Mladinska knjiga, 2022). Pesmi izhajajo iz radosti, pri čemer avtorica ostaja natančna pri odmerjanju bližine in spuščanju neposrednosti. Prav ta vmesnost pa bralstvo drži na distanci: zakaj bi verjeli, če vse to obstaja; samo prepustiti se moramo življenju, kot pravi pesnica. To je torej teksturi, ki je ne nazadnje pesem sama ali pa obratno. Pred samo izrečeno pesniško besedo je namreč že bilo mnogo vsega. **Pesem oz. pesniško ustvarjanje avtorica razume kot postopek, proces, ki potrebuje svoj čas in je v nasprotju z nenehno produkcijo. To je poezija, ki z veliko mero znanja, kritičnosti, miline razširja možnosti besede in obenem sestoji iz modrosti in pretehtanosti jezika. Poezija Mete Kušar je kot vrt, ki se razrašča, in ostaja vpeta kot jantar.** – (iz utemeljitve; A. N., T. J.)

* * *

Festivalna nagrada **VELENJICA - ČAŠA NESMRTNOSTI**, ki jo od leta 2006/2007 na Akademiji Poetična Slovenija podeljuje Velenjska knjižna fundacija oz. Lirikonfest Velenje, je vseslovenska književna nagrada **za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st.**, ki pomembno zaznamuje novejšo umetniško literaturo in je **v zadnjih desetih letih avtorsko izkazan z najmanj dvema v slovenskem jeziku knjižno objavljenima vrhunskima pesniškima zbirkama za odrasle in najmanj enim samostojnim knjižnim prevodom poezije za odrasle** (izdano v tujini) ter v zadnjih treh letih z najmanj eno avtorsko predstavitevijo v festivalni antologiji **Lirikon21** oz. **z branjem na Lirikonfestu**. Sosvet za nagrado vrednoti tudi avtorjevo/avtoričino celovito osebnostno držo ter **prepoznavnost v slovenski in/ali mednarodni kulturno-umetniški javnosti**. – Nominacije za nagrado so **bienalne in dvoletne**.

Dobitniki nagrade »velenjica – čaša nesmrtnosti« (2006–2023): Andrej Medved (2006, p. n.), Milan Vincetič (2007), Milan Dekleva (2008), Vinko Möderndorfer (2009), Boris A. Novak (2010), Milan Jesih (2011), Peter Kolšek (2012), Zoran Pevec (2013), Esad Babačić (2014), Maja Vidmar (2015), Peter Semolič (2016), Tone Škrjanec (2017), Iztok Osojnik (2018), Uroš Zupan (2019), Lidija Dimkovska (2020), Miklavž Komelj (2021), Marjan Pungartnik (2022), **Meta Kušar (2023) –**

* * *

O lavreatih Lirikonfesta Velenje 2023

dr. KOZMA AHAČIČ – mednarodna Pretnarjeva nagrada 2023 – častni naslov »ambasador slovenskega jezika« (jubilejna 20. podelitev)

dr. Kozma Ahačič (foto Tatjana Splichal)

Slovenski jezikoslovec, pesnik, esejist in literarni zgodovinar dr. **Kozma Ahačič** (1976, Kranj) je znan kot poznavalec in proučevalec slovenskega jezika. Je predstojnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, znanstveni svetnik, izredni profesor in raziskovalec v Sekciji za zgodovino slovenskega jezika. Pri raziskovalnem delu se ukvarja predvsem z zgodovino jezikoslovja in zgodovino jezikovne rabe. Je urednik portalov Fran in Franček, sodelavec pri Slovarju slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja, urednik revije Slovenski jezik/Slovene Linguistic Studies; avtor sodobnih šolskih slovnice (*Kratkoslovnica* in *Slovnica na kvadrat*) in urednik ali sourednik več monografij o zgodovini jezikoslovja in protestantizmu. pomembno monografijo *Stati inu obstatu* (zanjo prejel Zoisovo nagrado) je zasnoval pregledno in preprosto predstavitev začetkov našega jezika in književnosti. V Sloveniji ga poznamo kot izjemno aktivnega in pronicljivega misleca. Je prejemnik več pomembnih slovenskih in tujih nagrad ter priznanj.

Kozma Ahačič širi vedenje in znanje o slovenskem jeziku tako mladim kot starejšim uporabnikom in uporabnicam, ne glede na medij. Jezik je orodje, s katerim je treba nenehno delati in ga negovati, bi lahko rekli, da je moto njegovega delovanja. Zato ne čudi, da sicer jezik – slovnico kot znanost razlaga na razumljiv način, ki je tu in tam lahko celo zabaven. Obenem pa je tudi kritičen in široko razgledan avtor, ki s svojimi polemičnimi esei ruši strah in odpira vrata tudi v druge svetove znanja.

Kozma Ahačič je z natančnostjo in širokim znanjem pomemben ambasador slovenskega jezika, ki je pomemben gradnik kulture in našega naroda.

Na 22. Lirikonfestu v Velenju podeljujemo *mednarodno Pretnarjevo nagrado 2023* – slovensko zahvalo – letos s častnim naslovom »ambasador slovenskega jezika« – slovenskemu jezikoslovcu in literarnemu zgodovinarju izr. prof. dr. Kozmi Ahačiču – za pomemben znanstvenoraziskovalni prispevek k zavedanju in razumevanju preteklosti, sedanjosti in prihodnosti slovenskega jezika. – (iz utemeljitve; A. N., T. J.)

* * *

Častni naslov »ambasador poezije/slovenske književnosti/slovenskega jezika« – **MEDNARODNA PRETNARJEVA NAGRADA** je osrednja slovenska zahvala in mednarodno priznanje za trajnejše, večletne ali enkratne pomembne prispevke pri mednarodnem povezovanju oz. uveljavljanju poezije, slovenske literature in/ali slovenskega jezika po svetu.

Ambasadorji poezije, slovenske književnosti in slovenskega jezika – dobitniki mednarodne Pretnarjeve nagrade: 2004 – Ludwig Hartinger (Avstrija); 2005 – František Benhart[†] (Češka); 2006 – Gančo Savov (Bolgarija); 2007 – Božena Tokarz in Emil Tokarz (Poljska); 2008 – Kari Klemelä (Finska); 2009 – Matjaž Kmecl (Slovenija) in Andrej Rozman (Slovenija); 2010 – Nadežda Starikova (Rusija); 2011 – Peter Scherber (Nemčija/Avstrija); 2012 – Evgen Bavčar (Slovenija/Francija) in Orsolya Gállos (Madžarska); 2013 – Nikollë Berishaj (Albanija); 2014 – Zdravko Kecman[†] (Republika Srbska); 2015 – Karol Chmel (Slovaška); 2016 – Zvonko Kovač (Hrvaška), 2017 – Joanna Pomorska (Poljska), 2018 – Peter Kuhar (Slovenija/Češka) in Lenka Kuhar Daňhelová (Češka), 2019 – Metka Lokar (Slovenija/Kitajska), 2020 – Miran Hladnik (Slovenija), 2021 – Aleš Šteger (Slovenija), 2022 – Matthias Göritz (Nemčija), **2023 – Kozma Ahačič (Slovenija)**

* * *

O lavreatih Lirikonfesta Velenje 2023

SAMO RUGELJ – krilata želva 2023 – literarna nagrada za najboljši slovenski knjižno objavljen literarni potopis preteklega leta (2022) oz. od leta 2023 enakovredno tudi za razpisno najboljši knjižno še neobjavljen slovenski literarni potopis, ki izide v letu po podelitvi nagrade (7. podelitev)

Samo Rugelj (foto Borut Krajnc)

O Soncu naproti Sama Ruglja

Dr. **Samo Rugelj** (1966, Ljubljana) je diplomirani farmacevt, magister ekonomije in doktor založniških študij; je pisatelj, filmski publicist, soustanovitelj založbe UMco in revije Bukla, prejemnik nagrade »naj založnik 2015« ter književni in realni tekač na dolge proge.

Njegova potopisna knjiga **Soncu naproti** (UMco, 2022) je bila napovedana »kot pohodopisna knjiga o navdihujoči naravi«, ki pa je veliko več kot le to – pravzaprav bi ta **vznemirljiv potopisni zapis, z mitološkim veznim besedilom**, pri nas morda lahko primerjali le še s katero od tovrstnih knjig Evalda Flisarja.

Soncu naproti je knjiga – razdeljena na več sklopov, dni – iz katere spoznamo (peš)pot pisca in njegove partnerke po otoku Kreta. Zanimiv je že uvodni zapis o petem dnevu, ki deluje kot suspenz za nadaljnje branje. Da ne gre za navaden potopis, med drugim nakazuje tudi privlačen zapis o samem otoku, o tamkajšnji hrani, minojski kulturi, zgodovini, pokrajini in o piščevih prejšnjih popotovanjih po Kreti. V nadaljevanju pohoda po Kreti se iz poglavja v poglavje srečujemo s težavami, ki se v nekem trenutku stopnjujejo celo do meje preživetja. V knjigi se **zunanja stvarnost izmenjuje z notranjim monologom avtorja knjige** in s posameznimi podrobnostmi, kot so na primer nakup pohodnih palic, srečevanje z drugimi pohodniki, zapis o izbiri smeri poti in podobno. Knjiga je opremljena tudi z vrsto fotografij, opisana pa je tudi avtorjeva strast, povezana z nakupi zemljevidov. Knjiga se zaključi s tako rekoč retoričnim vprašanjem njegove partnerke: »Sva s Kreto zaključila?« in on ji odgovori: »Za nekaj časa, ne pa za zmeraj.« In prav to, »ne za zmeraj«, lahko »ob koncu branja« pomisli tudi bralka/bralec o tem, ali bo še kdaj vzel v roke to knjigo.

Potopisna knjiga *Soncu naproti* je presežna, napisana kreativno in inovativno, zanimivo, predvsem pa povsem drugače kot navadno dnevniško opisovanje navadnega

popotnika, zato si, izstopajoča iz potopisne knjižne produkcije v letu 2022, zasluži slovensko literarno nagrado »krilata želva 2023« za najboljši slovenski potopis, knjižno objavljen v preteklem letu. – (iz utemeljitve; A. N., Z. P.)

* * *

Festivalna nagrada **KRILATA ŽELVA**, ki jo od leta 2017 na Akademiji Poetična Slovenija podeljuje Velenjska knjižna fundacija oz. Lirikonfest Velenje, je vseslovenska književna nagrada **za najboljši slovenski literarni potopis** (knjižno objavljen v preteklem letu in od leta 2023 enakovredno tudi za razpisno izbrani najboljši knjižno še neobjavljen slovenski literarni potopis, ki knjižno izide v letu po podelitvi nagrade).

Potopis je vse bolj priljubljen literarni žanr, ki pa strokovno še ni ustrezno opredeljen. Z nagrado »krilata želva« želimo popularizirati potopisni žanr in prispevati k uveljavljanju slovenskih avtorjev potopisa (prednostno literarnega).

Dobitniki potopisne nagrade »krilata želva«: 2017 – Agata Tomažič (*Zakaj potujete v take dežele?*); 2018 – Dragan Potočnik (*Pesem za Sinin džan*) in Aleš Šteger (*Na kraju zapisano 6: Solovki, Rusija*); 2019 – Jakob J. Kenda (*Apalaška pot*); 2020 – Petra Vladimirov (*Evforija*); 2021 – Ivo Svetina (*Malabar*); 2022 – Irena Cerar (*Potepuški okruški*); **2023 – Samo Rugelj** (*Soncu naproti*) –

* * *

O lavreatih Lirikonfesta Velenje 2023

GAŠPER MALEJ – Lirikonov zlát 2023 – literarno priznanje/plaketa za vrhunske/najboljše festivalne prevode novejšje poezije za odrasle (17. podelitev)

Gašper Malej (foto Glorjana Veber)

Gašper Malej (1975, Koper), dipl. literarni komparativist, pesnik, književni prevajalec in urednik; od 2004 samozaposlen v kulturi. Posebej intenzivno se ukvarja s prevajanjem iz italijanske književnosti v slovenščino (predvsem proze, poezije, esejistike, dramskih del in strokovno-teoretskih besedil sodobnih in klasičnih avtorjev; mdr. avtorjev kot so I. Svevo, I. Calvino, P. P. Pasolini, D. Campana, A. Tabucchi, C. Pavese, D. Fo, C. Goldoni, E. Barba, P. V. Tondelli, P. Cappello, F. Berardi Bifo, F. T. Marinetti, R. Esposito, E. Erba, F. Buffoni, N. Milani ...). Gašper Malej je eden od najbolj uveljavljenih slovenskih literarnih prevajalcev svoje generacije; njegov prevajalski opus obsega okoli 40 leposlovnih in strokovnih knjig ter preko 200 revijalnih, časopisnih in radijskih objav. Za svoje prevajalsko delo je mdr. prejel leta 2016 državno nagrado za prevajanje Ministrstva za kulturo in turizem Republike Italije kot doslej edini slovenski prevajalec. Kot pesnik in prevajalec pogosto gostuje na mednarodnih literarnih festivalih in rezidencah v tujini. –

Za 22. Lirikonfest (Velenje 2023) je iz novejšje italijanske poezije za odrasle v slovenščino vrhunsko prevedel pesmi Fabiana Alborghettija in Maura Sambija – tj. dveh avtorjev (2 x po 100 verzov) iz letno razpisno/festivalno določenih tujih jezikov v slovenščino ali dveh avtorjev iz slovenščine v razpisno določen(e) tuj(e) jezik(e) –, ki si kot najboljši festivalni prevodi iz novejšje evropska poezije za odrasle zaslužijo mednarodno prevajalsko priznanje – plaketo *Lirikonov zlát 2023*.

* * *

Festivalna plaketa **Lirikonov zlát**, ki jo od leta 2006/2007 na Akademiji Poetična Slovenija podeljuje Velenjska knjižna fundacija oz. Lirikonfest Velenje, je mednarodno prevajalsko priznanje za vrhunske oz. najboljše festivalne prevode iz novejše evropske poezije za odrasle (tj. iz letno razpisno/festivalno določenih treh ali več tujih jezikov) v slovenščino in/ali iz slovenščine v razpisno določen najmanj en tuji jezik (oboje predv. z izbranimi objavami v festivalni antologiji Rp. Lirikon21 oz. predstavitevami na Lirikonfestu).

Književni prevajalci so lahko v letu 2023 prednostno sodelovali na festivalnem razpisu:

a) s slovenskimi prevodi iz novejše albanske, italijanske in litovske poezije za odrasle dveh živečih avtorjev, prednostno iz srednjih generacij vrhunskih pesnikov/-ic, ki ustvarjajo v 21. st. v razpisanih jezikih in imajo knjižno objavljeni najmanj dve pesniški zbirki;

b) s prevodi v makedonski jezik iz novejše slovenske poezije za odrasle dveh dosedanjih dobitnikov vseslovenske literarne nagrade »velenjica - čaša nesmrtnosti« (2006–2022) za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st.

Strokovna žirija 22. Lirikonfesta je za festivalno prevajalsko priznanje v letu 2023 izbrala (brez predhodnih nominacij) najtehtnejše prevedene pesmi dveh avtorjev (2 x po 100 verzov) v prevodu enega prevajalca.

Dobitniki mednarodnega prevajalskega priznanja/plakete »Lirikonov zlát«:

2007 – Andrej Medved (SI), 2008 – Mateja Bizjak Petit (SI/FR), 2009 – Draga Rinkema (SI/NL) in Urška Zupanec (SI), 2010 – Peter Kuhar (SI/CZ), 2011 – Tanja Petrič (SI), 2012 – Andrej Pleterski (SI), 2013 – Željko Perović (BA/SI) in Lenka Daňhelová (CZ), 2014 – Namita Subiotto (SI), 2015 – Daniela Kocmut (SI/A) in Andrej Pleterski (SI), 2016 – Mateja Komel Snoj (SI), 2017 – Katja Zakrajšek (SI) in Urška Zupanec (SI), 2018 – Maruša Mugerli Lavrenčič (SI), 2019 – Barbara Pregelj (SI), 2020 – Gabriella Gaál (SI), 2021 – Dragica Fabjan Andritsakos (SI), 2022 – Aleš Mustar (SI), 2023 – Gašper Malej –

* * *

Lirikonfest XXIst

festival liričnega in potopisnega občutja / rezervat za poezijo

22. književno srečanje v Velenju / 6. do 8. junija 2023

22. LIRIKONFEST VELENJE (2023) – tridnevni festival liričnega in potopisnega občutja z mednarodno udeležbo, s festivalnim izborom gostov tradicionalno simbolično **21 slovenskih in tujih književnih ustvarjalcev, prevajalcev in mednarodnih posrednikov novejšje poezije idr. umetniške literature 21. st.** – bo med 6. in 8. junijem 2023 v Velenju postregel z izbranimi izvirnimi in prevodnimi pesniški branji ter slovenskim potopisom v prepletu izbrane glasbe (multimedijski umetnik **Stane Špegel**, kantavtor **Vasja Mihajlovič - Woody**, saksofonist **Jure Pukl** ter brata **Mirko in Marko Vuksanović (Avtomobili)**); festivalna pesniška branja bodo pospremljena s fotoprojekcijo *Obrazi Lirikonfesta 2002–2023* (**Jurij Vižintin, Bina Vista** idr.), kamišibajem (**Boštjan Oder**) ter dokumentirana s pofestivalno antologijo **Lirikon21**; festivalno debatno **književno omizje** bo namenjeno **refleksijam o umetni inteligenci** (na temo *Ali lahko UI v 21. nadomesti psihofizični nastanek in občutek pesniškega besedila? Kako »pesnijo« veliki jezikovni modeli idr.*). V **Gaju poezije Velenje** (pri Sadnem gozdu ob Škalskem jezeru) bodo posvečena novozasajena **spominska drevesa** lanskim in letošnjim lavreatom Lirikonfesta ter letos dodatno postavljene štiri parkovne bralne klopi z umetniško instalacijo (rastočo promenadno antologijo verzov lavreatov Lirikonfesta). Na osrednjem festivalnem dogodku – **Akademiji Poetična Slovenija 2023** (na dan Primoža Trubarja, **8. junija** ob 19.00, v Vili Bianca) – bodo slavnostno podeljene vseslovenske književne nagrade: **velenjica - čaša nesmrtnosti 2023, mednarodna Pretnarjeva nagrada 2023** (častni naslov »ambasador poezije/slovenske književnosti/slovenskega jezika«), **krilata želva 2023** ter mednarodna prevajalska plaketa **Lirikonov zlat 2023** – (lavreati Lirikonfesta 2023 bodo uradno razglašeni 8. junija).

Podrobnejši **festivalni program** na www.lirikonfest-velenje.si in www.facebook.com/Lirikonfest

Večletna glavna pokrovitelj: **Mestna občina Velenje** in **Javna agencija za knjigo R. Slovenije**

Velenjska knjižna fundacija, Stari trg 26, Velenje / T 03 5870 920 / lirikonfest@gmail.com / www.lirikonfest-velenje.si

Lirikonfest XXIst

VELENJSKA
KNJIŽNA
FUNDACIJA

LIRIKONFEST VELENJE / AKADEMIJA POETIČNA SLOVENIJA
slavnostna podelitev književnih nagrad in priznanj

Vila Bianca, 8. junija ob 19. uri

22. *Lirikonfest* XXIst

FESTIVAL LIRIČNEGA IN POTOPISNEGA OBČUTJA
REZERVAT ZA POEZIJO

VELENJE V ČAŠAH POEZIJE, 6. DO 8. JUNIJA 2023

